

Kako so živeli in ustvarjali Slovenci v času med obema vojnama

.

Učbenik str. 124 - 128

Bodi pozoren na izobraževalne in kulturne ustanove, ki so bile ustanovljene v tem obdobju. Lahko si izbereš neko znano osebo, ki deluje na npr. kulturnem ali športnem področju in jo predstaviš, ko spet pridemo v šolo.

KULTURA IN IZOBRAŽEVANJE

Z razpadom habsburške monarhije na Slovenskem postane uradni jezik slovenščina.

V letih tik po oblikovanju Kraljevine SHS so slovenizirane (učni jezik je slovenski) vse osnovne in srednje šole na slovenskem ozemlju znotraj kraljevine.

Najpomembnejša pridobitev medvojnega obdobja na področju šolstva je ustanovitev prve slovenske univerze v Ljubljani leta 1919.

Največji dosežek na področju izobraževanja je nedvomno ustanovitev prve univerze na Slovenskem leta 1919. To je bila **Univerza v Ljubljani**, v sklopu katere so se v naslednjih letih uspešno razvijale predvsem pravna, teološka, filozofska, medicinska in tehniška fakulteta. V prvem letu se je na univerzo vpisalo 942 študentov (danes se na ljubljansko univerzo letno vpiše okoli 40.000 študentov), od tega 28 žensk in 914 moških.

Poslopje ljubljanske univerze. Na univerzi je bilo v začetku okoli 1200, pred vojno pa že kakih 2000 študentov. Slovenska univerza je imela velik pomen za razvoj slovenske narodne zavesti, saj so na njej delovali mnogi priznani strokovnjaki, ki so svoje znanje prenašali na mlajše generacije. Povečano število slovenskih izobražencev je vplivalo na razmah kulturne in znanstvene dejavnosti.

Poleg univerze so bil ustanovljene še številne ustanove nacionalnega pomena:

1910

1915

1920

1925

1930

1935

1940

Leta 1918 je bila ustanovljena Narodna galerija Slovenije.

Leta 1919 je bila ustanovljena ljubljanska univerza.

Leta 1919 je bilo ustanovljeno Slovensko narodno gledališče Maribor.

1920 V Ljubljani je ustanovljeno Slovensko marionetno gledališče.

Leta 1921 je bil ustanovljen Narodni muzej Slovenije (takrat Kranjski deželni muzej).

1923 je ustanovljen Kraljevi etnografski muzej, ki se je leta 1941 preimenoval v Etnografski muzej.

Leta 1928 je začel oddajati Radio Ljubljana.

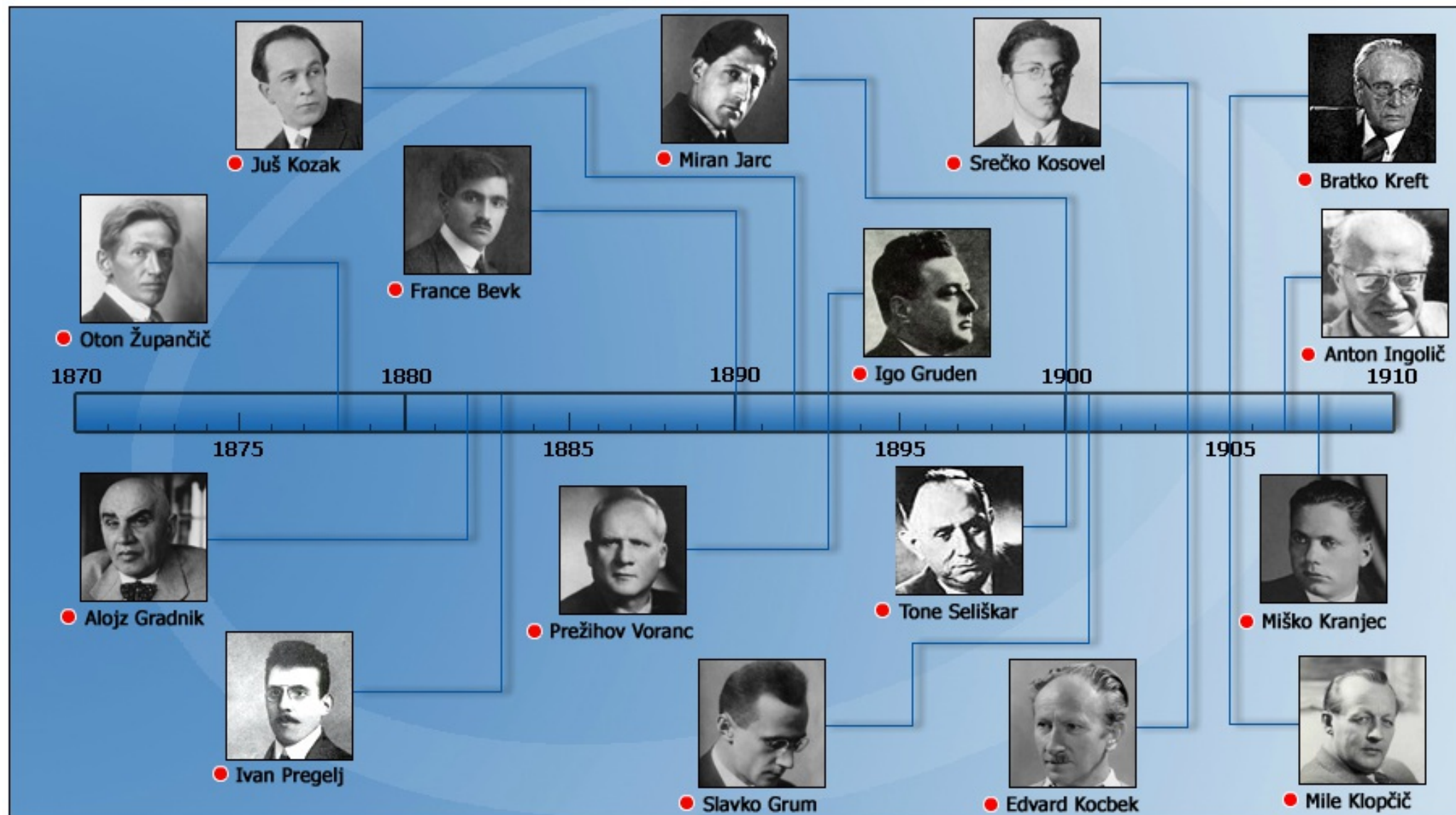
Leta 1938 je bila ustanovljena Akademija znanosti in umetnosti (AZU), ki se je leta 1943 preimenovala v Slovensko akademijo znanosti in umetnosti (SAZU).

Leta 1939 je bila ustanovljena Narodna in univerzitetna knjižnica (NUK).

Književnost med

Likovna, glasbena in gledališka umetnost

V likovni umetnosti so se poleg impresionizma (Rihard Jakopič, Matija Jama) in ekspresionizma (Božidar Jakac, Veno Pilon, Lojze Dolinar) pojavili modernejši umetniški tokovi.

Glasbeno ustvarjanje so zaznamovali Oskar Kogoj, Emil Adamič, Slavko Osterc, Lucijan Marija Škerjanec in Matija Bravničar.

V okviru mariborskega in ljubljanskega narodnega gledališča so delovali in nastopali številni priznani umetniki, ki so se po koncu prve svetovne vojne vrnili iz tujine. Med njimi so bili Ignacij Borštnik, Marija Nablocka, Marija Vera, Ivan Levar, Hinko Nučič in Osip Šest. Leta 1931 je bil posnet prvi slovenski celovečerni nemi film **V kraljestvu Zlatoroga**.

Tipičen predstavnik slovenskega impresionizma je Rihard Jakopič

Skladatelj in dirigent Emil Adamič

● Borštnikov kip pred ljubljansko Opero

ARHITEKTURA

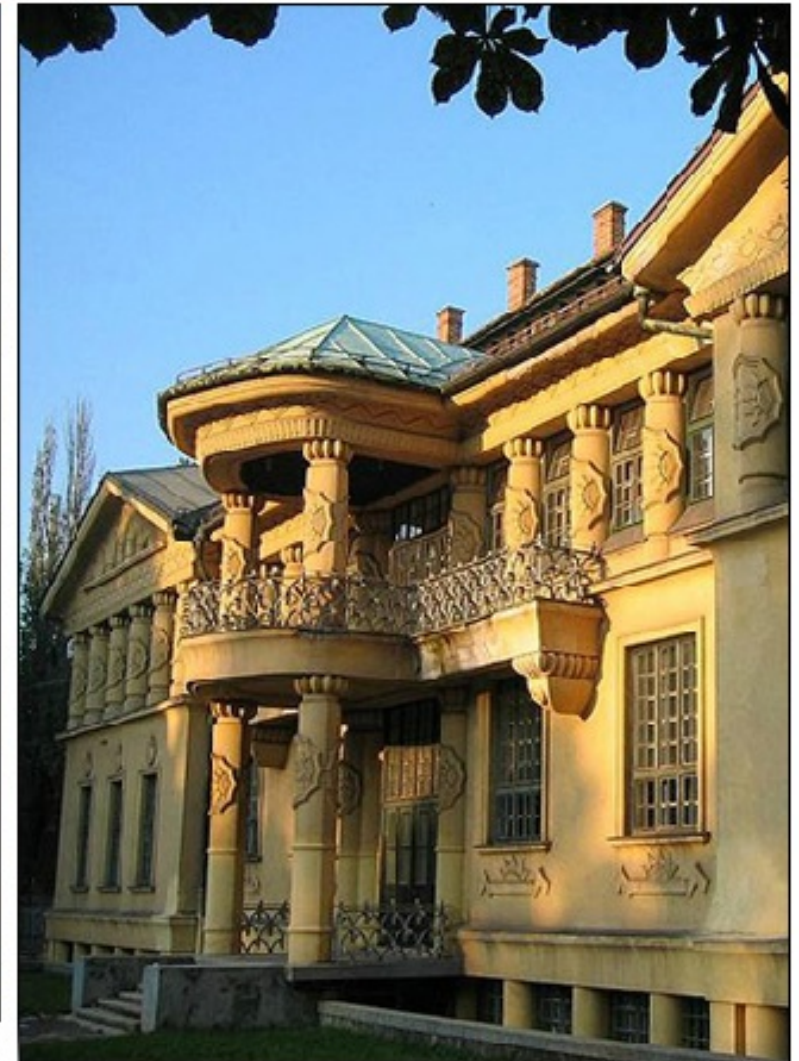

Jože Plečnik

- Ali poznaš kakšno Plečnikovo stvaritev?

Leta 1933 je bil zgrajen 70 metrov visok ljubljanski Nebotičnik, ki ga je projektiral slovenski arhitekt Vladimir Šubic

Vurnikov Sokolski dom in Združena gospodarska zbornica v Ljubljani

Nekaj stvaritev Jožeta Plečnika

Tromostovje, Ljubljana

NUK, Ljubljana

Cerkev Sv. Srca Jezusovega, Praga

Zacherlhaus, Dunaj

Žale, Ljubljana

Zapornica na Ljubljanici

Ljubljanske Križanke

Zavarovalnica Triglav, Ljubljana

Ljudska posojilnica, Celje

Spomenik padlim, Selška dolina

*Lovska kočica kralja Aleksandra v
Kamniški Bistrici*

*Cerkev gospodovega vnebohoda
v Prekmurju*

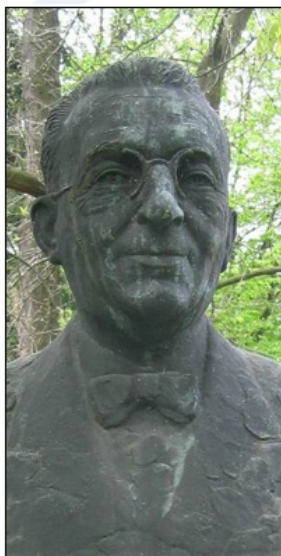
Razvoj športa

Razvoj športa in slovenski športniki

Povsem konkurenčni so bili Slovenci v tem času tudi v svetovnem športu. Med najuspešnejšimi so bili **orodni telovadci**, ki so na svetovnih prvenstvih in olimpijskih igrah redno osvajali medalje. Velik napredek je doživelo smučanje. Leta 1930 je bila ustanovljena **Slovenska smučarska zveza** in že leta 1938 je na Slovenskem delovalo več kot 60 smučarskih društev z okoli 7000 člani. Prav tako je to leto na Slovenskem stalo že 27 smučarskih skakalnic, med katerimi je prav gotovo kraljevala planiška skakalnica, ki je prva na svetu omogočala skoke prek stotih metrov ter je ime Slovenije ponesla po vsem svetu. Pospešeno sta se razvijala pohodništvo in alpinizem. Leta 1929 je bil ustanovljen **Alpinistični klub Skala**, katerega člani so se aktivno ukvarjali z markiranjem planinskih poti, gorskim pohodništvom, alpinizmom, smučanjem in sankanjem. Ponovno je poraslo zanimanje za **nogomet**, tako je bila leta 1920 ustanovljena Ljubljanska nogometna podzveza, ki se je leta 1948 preimenovala v **Nogometno zvezo Slovenije**.

• Klement Jug

• Doprsni kip Stanka Bloudka

• Bloudkova velikanka je bila v uporabi od leta 1934 do leta 2001, ko se je zgornji del hrbišča delno porušil in še danes čaka na obnovo.

• Na vrhu svetovnega športa med obema vojnama je bil Leon Štukelj
• Štukljevi uspehi

Pregled Štukljevih medalj iz olimpijskih iger

🥇	1924	Pariz	mnogoboje
🥈	1924	Pariz	drog
🥉	1928	Amsterdam	mnogoboje
🥉	1928	Amsterdam	ekipne mešane vaje
🥇	1928	Amsterdam	krogi
🥈	1936	Berlin	krogi

Pregled Štukljevih medalj iz svetovnih prvenstev

🥇	1922	Ljubljana	bradlja
🥇	1922	Ljubljana	drog
🥇	1922	Ljubljana	krogi
🥈	1922	Ljubljana	konj z ročaji
🥇	1926	Lyon	drog
🥇	1926	Lyon	krogi
🥈	1926	Lyon	mnogoboje
🥉	1926	Lyon	bradlja
🥉	1930	Luksemburg	drog

Pogoste besede Leona Štuklja v tujih intervjujih so bile: »*Tu pri vas je lepo in zanimivo, toda moja Slovenija je prekrasna dežela.*«

Tehnične zanimivosti iz vsakdanjega življenja

- Daljnovodi - elektrika je prišla na podeželje
- Leta 1928 v LJ tudi radijska postaja (vsaka 10. družina je imela radio)
- Telefon v večja mesta (LJ, MB) za večja podjetja, tovarne, urade (policija), redki zasebniki.
- Prvi avtomobil (običajno prevozno sredstvo med obema vojnama). Leta 1938 v LJ registriranih 600 avtov!
- Javni prevoz (vlak+ avtobus)
- Leta 1933 tudi prva civilna letalska povezava (LJ do Beograda, prek Celovca in Dunaja z Berlinom)